

บทที่ ๑

ภูมิหลังย่านถนนเชียงใหม่ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

พื้นที่ย่านถนนเชียงใหม่ตั้งอยู่ในเขตคลองสาน กรุงเทพฯ ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งฝั่งตรงข้ามอยู่ใกล้ย่านเยาวราชอันเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจมาตลอดกว่า ๒๐๐ ปี ของการก่อตั้งกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวง

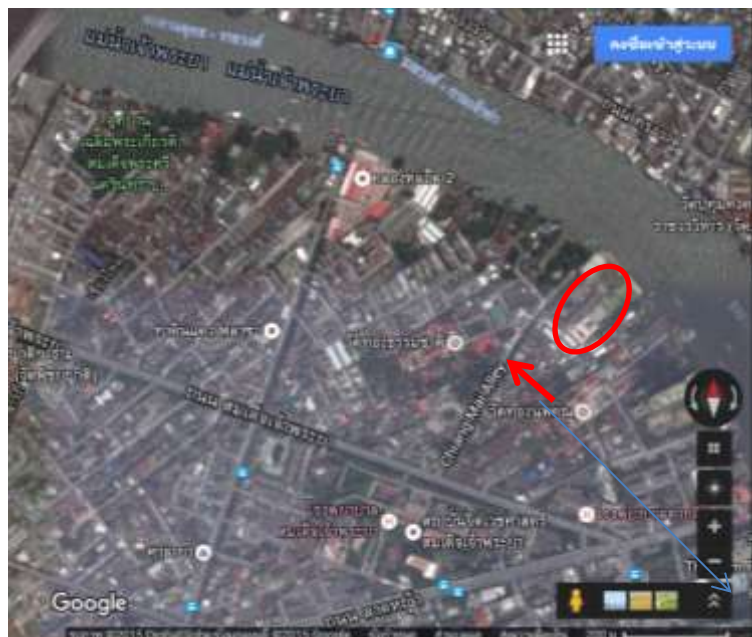
เขตคลองสาน แม้ว่าในทางการปกครองของกระทรวงมหาดไทยจะมีการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ (เรียกว่าเขตในปัจจุบัน) เมื่อราวร้อยปีก่อน แต่ย่านคลองสาน โดยเฉพาะในส่วนของถนนเชียงใหม่ นั้นมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมย้อนหลังไปก่อนหน้านั้นอย่างยาวนาน

๑.๑ ถนนเชียงใหม่: ที่ตั้ง และสภาพปัจจุบัน

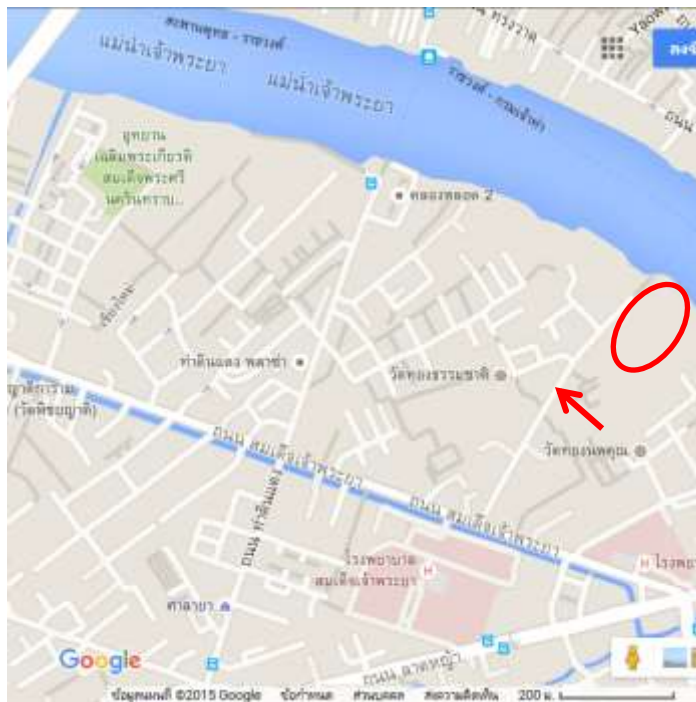
ถนนเชียงใหม่เป็นถนนขนาดเล็กสายหนึ่งในเขตคลองสาน มีความยาวราว ๓๐๐ เมตร หัวถนนเริ่มต้นจากถนนสมเด็จพระเจ้าตากสินตรงบริเวณหน้าโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชมาสู่ปลายทางแม่น้ำเจ้าพระยาที่ทำส้วตื้นอันเป็นท่าเรือข้ามฟากไปยังฝั่งพระนครที่สามารถเดินเท้าไปยังเยาวราช และสำเพ็งได้

ปัจจุบันย่านถนนเชียงใหม่จัดเป็นเขตที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น และกลายเป็นตึกสมัยใหม่อันเป็นบ้านพักอาศัย โรงเรียน และที่ทำการของบริษัทเอกชนสมัยใหม่อันเป็นสภาพที่ต่างไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เป็นสวน

ภาพถ่ายย่านถนนเชียงใหม่
และบริเวณใกล้เคียง พ.ศ.๒๕๕๘
ตำแหน่งลูกศรชี้ คือ ถนนเชียงใหม่
วงรีสีแดง คือ ตำแหน่งอาคาร
ฮวยจุงโล้ง และบ้านหวังหลี
(www.google.co.th.maps)

แผนที่ย่านถนนเชียงใหม่
และบริเวณใกล้เคียง พ.ศ.๒๕๕๘
ตำแหน่งลูกศรชี้ คือ ถนนเชียงใหม่
วงรีสีแดง คือ ตำแหน่งฮวยจุงโล้ง
และบ้านหวังหลี
(www.google.co.th.maps)

๑.๒ ย่านถนนเชียงใหม่: ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และศิลปกรรม

พื้นที่ย่านถนนเชียงใหม่ และบริเวณใกล้เคียงอันอยู่ในเขตคลองสาน กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนานก่อนการตั้งกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงในสมัยรัชกาลที่ ๑ ในฐานะที่พื้นที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของเมืองธนบุรี เมืองสำคัญในสมัยอยุธยา

วัดทองธรรมชาติในถนนเชียงใหม่เป็นหลักฐานว่า ย่านนี้มีภูมิหลังอย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ครั้งตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะปรากฏหลักฐานการปฏิสังขรณ์วัดในสมัยรัชกาลที่ ๒ โดยพระองค์เจ้ากุระพระขนิษฐภคินีของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ และหม่อมมุกพระสวามีได้ปฏิสังขรณ์วัดทองธรรมชาติที่อยู่ในสภาพทรุดโทรม แสดงให้เห็นว่าวัดแห่งนี้คงมีมานานจนอยู่ในสภาพที่ชำรุด ต่อมากรมพระยาอดิศรได้บูรณะจนแล้วเสร็จในสมัยรัชกาลที่ ๓ และทรงโปรดรับเข้าไว้เป็นพระอารามหลวง^๑

อีกทั้งพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่วัดอนงค์ารามจนจรดถนนเชียงใหม่ก็เป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของขุนนางมาแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะขุนนางในสกุลขุนนาค และขุนนางเชื้อสายจีน ปัจจุบันยังปรากฏอาคารแบบศิลปะไทย จีน และตะวันตกทั้งในสภาพชำรุด และสมบูรณ์ในย่านนี้

ริมแม่น้ำฝั่งธนบุรีเป็นย่านที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการค้าของกรุงเทพฯ มาแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา เรือสินค้าไทย จีน และตะวันตกได้แวะจอด และทำการค้า ๒ ฟากแม่น้ำเป็นจำนวนมาก ประจักษ์พยานการเป็นย่านการค้าดังกล่าวยังสะท้อนผ่านโบราณสถาน และศิลปกรรม โดยเฉพาะอาคารโบราณที่ยังเหลืออยู่ เช่น อาคารฮวยจุงโล้ง และบ้านหวังหลี ที่ตั้งอยู่บนบริเวณที่ต่อมาจะได้ชื่อว่าถนนเชียงใหม่

^๑ ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม ๔ วัดสำคัญกรุงรัตนโกสินทร์, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๕), หน้า ๒๒๕.

แผนที่เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๐ ลูกศรีเหลือง คือ ตำแหน่ง ฮวยจุงไฉ่ ลูกศรีแดง คือบริเวณที่ ต่อมาจะเป็น ถนนเชียงใหม่ แวดล้อมด้วย ที่สวน (ภาพ: แผนที่ กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๔๗๔.)

แผนที่เมื่อ พ.ศ.๒๔๖๘ แสดงแนว ถนนเชียงใหม่ ที่ทางการ วางแผนจะตัด ใหม่ ลูกศรีแดง คือ แนว ถนน วงรี สีแดง คือ ที่ตั้งของ ฮวยจุงไฉ่ (ภาพหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

จากแผนที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๐ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ แนวที่จะเป็นถนนเชียงใหม่ในปัจจุบัน เป็นเพียงทางเดินขนาดเล็กท่ามกลางสวนที่เริ่มจากที่สวนของเจ้าพระยาภาณุวงศ์ เลียบผ่านวัดทองธรรมชาติมาสุดแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีอาคารฮวงจุ้งโล้ง และบ้านหวังหลือยูริมแม่น้ำ

ร่องรอยการเป็นย่านการค้ายังปรากฏผ่านอาคารเก่าแก่ในซอยเชียงใหม่ ๑ อยู่เกือบสุดถนนเชียงใหม่ ห่างจากตึกฮวงจุ้งโล้งมาทางทิศเหนือราว ๒๐๐ เมตร ปรากฏอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมจีนผสมผสานกับตะวันตก ซึ่งอาคารแห่งนี้คุณเฮียมกวงเอี่ยมอดีตประธานหอการค้าไทย-จีน เคยเช่าอาคารดังกล่าวเป็นสำนักงานของบริษัทหลักสูงเฮงทำการเดินเรือค้าขายกับต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕-๖^๒

อาคารที่เคยเป็นสำนักงานของบริษัทหลักสูงเฮงในซอยเชียงใหม่ ๑ ภาพถ่าย พ.ศ.๒๕๒๙

(ภาพ: www.muangboranjourn.com)

ถนนเชียงใหม่เป็นถนนสมัยใหม่สายหนึ่งในกลุ่มของถนนสมัยใหม่รุ่นแรกของฝั่งธนบุรี ปรากฏหลักฐานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ที่ทางการมีแผนจะตัดถนนเพื่อพัฒนาการคมนาคมของฝั่งธนบุรีมาก่อนที่จะมีการสร้างสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ (สะพานพุทธ) เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ แล้ว ฉะนั้น ถนนเชียงใหม่จึงถูกวางแผนให้เป็นถนนในเครือข่ายการพัฒนาการคมนาคมทางบกสมัยใหม่อันทันสมัยของกรุงเทพฯ แห่งแรกๆ ในย่านฝั่งธนบุรีมาแต่เมื่อราว ๙๐ ปีก่อนแล้ว

ถนนเชียงใหม่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๔ โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพตั้งชื่อถนนสายนี้ถวายผ่านพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ว่า “ถนนเชียงใหม่” เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงสงครามคราวสมเด็จพระเจ้าตากสิน, พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขณะเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก และสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทขณะเป็น

^๒ อัมพร เอี่ยมสุรีย์ เขียน (ดร.เสาวคนธ์ รัตนวิจิตรศิลป์: แปล), รักชาติยิ่งชีพ: ชีวิตประวัติเทียกวงเอี่ยม, (กรุงเทพฯ : หจก.มีเดีย เพรส, ๒๕๓๗), หน้า ๓๗.

เจ้าพระยาสุรสีห์ ทรงช่วยกันตีเมืองเชียงใหม่ได้จากพม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๗^๓ และตีกวาด ๒ ฝากถนนคงทยอยเกิดหลังจากนั้นเป็นต้นมา

ความเป็นย่านการค้าในบริเวณถนนเชียงใหม่-ท่าดินแดงริมแม่น้ำเจ้าพระยา ยังสืบต่อมา เมื่อราว ๖๐ กว่าปีก่อนขึ้นไป ย่านนี้มีความคึกคักในฐานะเป็นย่านค้าขาย และขายส่งสินค้า โดยเฉพาะของป่า เช่น หนังวัว ควาย ยางไม้ และน้ำมันชัน ดังความว่า “การค้าของป่าในช่วงปี ๑๙๕๐ (พ.ศ.๒๔๙๓) ถือว่า รุ่งเรืองมาก บริษัทค้าของป่าตอนนั้นมี ๓ บริษัทใหญ่ แล้วบริษัทเล็กๆ อีก ๑๐-๒๐ บริษัท พวกนี้ก็จะขายสินค้าให้บริษัทใหญ่อีกทอดหนึ่ง สามบริษัทใหญ่ ได้แก่ ฮะเฮงหลี ใช้เฮงหลี และเซ่งกี ของผมใช้เฮงหลี ทั้งสามบริษัทนี้ตั้งอยู่แถบคลองสานทั้งสิ้น ฮะเฮงหลีตั้งอยู่แถบวัดทองธรรมชาติ ส่วนของผมกับเซ่งกีเช่าโกดังอยู่ท่าดินแดง...”^๔

นอกจากนั้น สถานที่ใกล้เคียงกันห่างจากฮวยจุงโล้งเพียงชั่วข้ามถนนไปยังซอยเชียงใหม่ ๑ ล้วนเคยเป็นย่านทำเชือกปอสีบมาช้านาน โดยชาวบ้านในซอยนั้นยึดอาชีพนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งบริเวณนี้เรียกว่า “พะเซาะล่ง”^๕ ในสมัยเป็นเด็กผู้เขียนจำความได้ว่าเคยเข้าไปดูวิธีการทำเชือกของช่างเห็นถึงวิธีการม้วนเชือกทำเชือกด้วยมือ แต่ปัจจุบันได้เลิกกิจการหมดสิ้น

แม้ว่าปัจจุบัน ความเป็นย่านการค้าในแถบนี้จะซบเซาไปตามกาลเวลา (ยกเว้นตลาดสดท่าดินแดง) แต่ผู้เขียนยังจำในสมัยเป็นเด็กเมื่อราว ๓๐ ปีก่อนได้ถึงกลิ่นของหนังสัตว์ที่โชยมาเมื่อเดินในซอยเกือบสุดถนนท่าดินแดงได้เสมอ

ดังนั้นกลุ่มโบราณสถานเก่าแก่อย่านถนนเชียงใหม่ที่ยังเหลือในปัจจุบัน คือ วัดทองธรรมชาติ วัดทองนพคุณ อาคารที่เคยเป็นที่ทำการของบริษัทหลักสูงเฮง อาคารฮวยจุงโล้ง และบ้านหวังหลี และไกลออกไปทางทิศเหนือ คือ บ้านโปษยานนท์

^๓ กนกวลี ชูชัยยะ, พจนานุกรมวิสามานยนามไทย: วัด วังถนน สะพาน ป้อม, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘), หน้า ๘๗., การตั้งนามของถนนใกล้เคียงกันในย่านเขตคลองสาน-ธนบุรีด้วยนามในสงครามเกี่ยวข้องกับภารกิจอิสรภาพในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินยังปรากฏในถนนอื่นหลายสายที่ตัดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน เช่น ถนนท่าดินแดง และแยกโพธิ์สามต้น เป็นต้น.

^๔ สุदारา สุฉฉายา, “ใช้เฮงหลีกับธุรกิจค้าของป่า”, เมืองโบราณ ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๑, (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๗), หน้า ๔๑. (เน้นอักษรตัวหนาโดยผู้เขียน)

^๕ สัมภาษณ์ คุณมั่งจ้วน แซ่จั้ง, ชาวบ้านย่านฮวยจุงโล้ง อายุ ๘๘ ปี เมื่อ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘., “พะ” ภาษาจีนแต่ใจหมายถึง “ตี” คำว่า “เซาะ” มีความหมายว่า “เชือก” ส่วนคำว่า “ล่ง” หรือ “โล้ง” มีความหมายว่า “โรง” คำว่า “พะเซาะล่ง” จึงมีความหมายว่า “โรงตีเชือก”หรือว่าย่านทำเชือกก็อนุมานได้.

ภาพถ่ายมุมสูงย่านถนนเชียงใหม่ และบริเวณใกล้เคียง
พ.ศ.๒๕๕๘ พร้อมภาพขยายกลุ่มอาคารฮวยจุงโถ้ง
และบ้านหวังหลี่

บทที่ ๒

รูปแบบ วัสดุ เทคนิค และความสำคัญทางศิลปกรรมของอาคารฮวยจุงโล้ง

กลุ่มอาคาร “ฮวยจุงโล้ง” ตั้งอยู่ปลายสุดของถนนเชียงใหม่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี ติดกับบ้านหวังหลี่ ในย่านถนนเชียงใหม่ หากไม่นับวัดทองธรรมชาติแล้ว กลุ่มอาคารฮวยจุงโล้ง และบ้านหวังหลี่ คือ โบราณสถานที่มีความเก่าแก่ที่สุดในถนนเชียงใหม่

๒.๑ ข้อสังเกตเบื้องต้นด้านประวัติของอาคาร และคนที่ฮวยจุงโล้ง

จากข้อมูลการศึกษาที่ผ่านมาสามารถประมวลได้ว่า กลุ่มอาคารฮวยจุงโล้งเคยเป็นของตระกูลโปชยานนท์ ตั้งแต่สมัยของพระยาพิศาลศุภผล (ชื่น) มาก่อน และคงมีมาแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ก่อนที่นายตันฉื่อฮ้วงต้นตระกูลของสกุลหวังหลี่จะเดินทางมาเมืองไทย และต่อมาก็ได้มีการโอนโฉนดมาเป็นของตระกูลหวังหลี่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ โดย “ฮวยจุงโล้ง” เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว คำว่า “ฮวยจุง” มีความหมายว่า เรือไฟ หรือเรือกลไฟ คำว่า “โล้ง” หรือ “ล่ง” หมายถึง “โรง” ฮวยจุงโล้งจึงมีความหมายว่า “ท่าเรือกลไฟ” ซึ่งเป็นกิจการเดินเรือระหว่างกรุงเทพฯ กับฮ่องกง ดำเนินกิจการโดยพระยาพิศาลศุภผล (ชื่น) โดยตัวอาคารฮวยจุงโล้งตอนในสุดในชั้นสองเป็นศาลเจ้า “ม่าโจ้ว” อันเป็นเทพอุปถัมภ์คนเดินเรือของชาวแต้จิ๋ว ในปัจจุบันศาลเจ้าง่าวู้จ๊กในนามของศาลเจ้าแม่ทับทิม ในศาลเจ้ายังมีป้ายจารึกภาษาจีนในสมัยรัชกาลจักรพรรดิกวางสู (พ.ศ.๒๔๑๔-๒๔๕๑) แห่งราชวงศ์ชิง และยังมีปรากฏชื่อของ “จางเจี๊อตัง”^๖ โดย “จางเจี๊อตัง” หรือ “จางจือตัง” (Zhang Zhidong: พ.ศ.๒๓๘๐-๒๔๕๒) เป็นขุนนางจีนที่มีบทบาททางการเมืองคนสำคัญในปลายสมัยราชวงศ์ชิง^๗

คนที่อาศัยอยู่ที่ฮวยจุงโล้งเป็นคนจีนแต้จิ๋วที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทหวังหลี่มายาวนาน บ้างก็เคยทำงานให้กับบริษัทหวังหลี่ และได้เช่าอยู่อาศัยต่อเนื่องกันมาถึงรุ่นลูกหลาน ในปัจจุบันแม้ว่าจะ

^๖ เนื้อหาในส่วนนี้ประมวลจาก ผุสดี ทิพทัส, มานพ พงศทัต, **บ้านในกรุงเทพฯ: รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงในรอบ ๒๒๐ ปี พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๕๒๕**, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า ๙๒-๙๕., คุณหญิงจันทน์ศรี รัตนิน (หาญเจนลักษณ์), **ดูจนาวากลางมหาสมุทร**, (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๓), หน้า ๗๒-๗๕, ๙๔-๙๕., และดูความเห็นเกี่ยวกับชื่อม่าโจ้ว และเจ้าแม่ทับทิมได้ในคุณหญิงจันทน์ศรี รัตนิน (หาญเจนลักษณ์), **ดูจนาวากลางมหาสมุทร**, หน้า ๗๔-๘๑., ผู้เขียนพบว่า ในปัจจุบันเกือบทุกบ้านของที่นี่มีปลูกต้นทับทิมไว้หน้าบ้านเสมอ.

^๗ อาจารย์ สิริกมล สิริสัมพันธ์ ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก สาขาภาษาจีน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้คำอธิบายนี้เพิ่มเติมแก่ผู้เขียนผ่านทางอาจารย์ศุภรัตน์ ตีตะกุล ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย.

ไม่ได้ทำงานให้กับบริษัทหวังหลีโดยตรงแล้วก็ตาม โดยคนที่ฮวยจุงโปลังส่วนใหญ่ยังพูด และฟังภาษาจีนแต่จิวได้เข้าใจ รวมทั้งยังรักษาระธรรมเนียมเงินคอบคู่ไปกับธรรมเนียมไทย เช่น ยังคงมีการไหว้เจ้าในเทศกาลสำคัญ

แม้ว่าคนที่อยู่ ณ ฮวยจุงโปลังจะเป็นคนจีน แต่ก็มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนไทยใกล้เคียงเสมอ ช่วยเหลืออุดหนุนชุมชนในย่านนี้ของชาวไทยอย่างแน่นแฟ้นมาแต่อดีต พบหลักฐานรายงานการทำบุญบำรุงพระอารามวัดทองธรรมชาติในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๘ ว่ามี “นายสิน” ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในฮวยจุงโปลังในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้บริจาคเงินบำรุงอาราม ๔ บาท และคุณ “หนุภรรยา นายห้างหวังหลี” บริจาค ๑๙๐ บาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้มีลายพระหัตถ์รับทราบการบุญดังกล่าวของชาวบ้านย่านฮวยจุงโปลัง และหวังหลีเมื่อ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๘^๕ ข้อมูลดังกล่าวเป็นหลักฐานถึงความใจบุญ และเกื้อหนุนสังคมของผู้คนย่านฮวยจุงโปลัง และบ้านหวังหลีได้เป็นอย่างดี

อาคารฮวยจุงโปลังในส่วนทิศตะวันตกบริเวณที่เป็นศาลเจ้า ตรงบริเวณลานโปลังปูพื้นด้วยแผ่นหิน และภายในศาลเจ้าจะแลเห็นแผ่นป้ายอักษรจีนอยู่ในด้านบน

^๕ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ ๕ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการบำรุงวัดทองธรรมชาติ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๘ หน้า ๗., “หนุภรรยา นายห้างหวังหลี” คงเป็นคุณทวดหนุภรรยา นายตันฉือฮ้างต้นตระกูลหวังหลีในประเทศไทย.

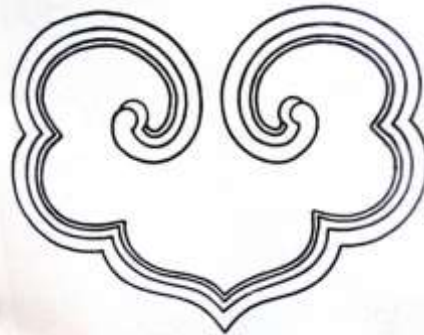
เนื่องพระยาพระทิศาตผลพานิช (ดีนาย) ๒๐๐	บาท
แก้วมารคาทวงพิณ,	๑๘๐ ..
นายอ่ำ	๑๒ ..
นายแฉ	๔ ..
นายถัน	๔ ..
<u>นายสินช่วยขุนโฉง</u>	๔ ..
อ่ำแดงแจ่ม หน้าวัด	๔ ..
อ่ำแดงแย้ม	๔ ..
อ่ำแดงแห้ว บางกระบือ	๔ ..

รวมทั้งหมก ๑๑๓๕ บาท และไค้กิจการสร้างปฏิขึ้น ๑ หลง
ยาว ๓ วา ๒ ศอก กว้าง ๓ วา เครื่องไม้สัก หลงคามุงกระเบื้อง
ฝาไม้สัก บานประตูและหน้าต่างใช้เขียนเกสคฤกษ์กั และเส็จ
รวมเป็นเงิน ๑๑๓๕ บาทถ้วน

๔ ฎมาสิกาตั้ง ไค้ออกทุนทรัพย์เป็นเงิน ๓๒๒๒ บาท ซ่อมแซมกุฎ
ในคณะพระครูที่ชำรุด ๑ หลง ยาว ๔ วา ๑ ศอก กว้าง ๗ ศอก
กระเบื้องกว้าง ๔ ศอก ใช้เครื่องไม้จริง ฝาสาวยบัวอุกหัก ข้างหน้า -
เป็นเขียน และไค้สร้างขึ้นใหม่อีกหลงหนึ่งเป็นทอนัน ยาว ๓ วา ๒ นิ้ว
กว้าง ๖ ศอก ๔ นิ้ว เป็นสองหลงเคียงกัน หลงคามุงกระเบื้อง มี
นกกชวณรอบทอนัน มีเพดาน มีกุ, เติง, เก้าอี้, นาฬิกา, โคม, และของ
สำหรับกุฎ รวมเส็จเป็นเงิน ๓๒๒๒ บาทถ้วน

๕ พระอาจารย์สอนไค้ชักชวนผู้มีศรัทธาออกทุนทรัพย์
หุฎรรยานายห้างทวงพิณ ๑๕๐ บาท

ส่วนหนึ่งของรายงานการทำบุญบำรุงพระอารามวัดทองธรรมชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ ปรากฏนามคนที่ช่วยจูงโลง
และบ้านหวังหลิทำบุญด้วย (ขีดเส้นสีแดงโดยผู้เขียน) (ภาพหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

(ซ้าย) ตะกร้าใส่ของไปไหว้เจ้าของชาวบ้านฮวยจุงโ齡จากบ้านเลขที่ ๔๒๕๕ มีลายมงคล คือ ลายหัวเมฆ หรือบางครั้งเรียก ลายหยู้อี้ มีความหมายว่าสมปรารถนา (ขวา) คือ ลายหัวเมฆหรือหยู้อี้ (ภาพ: สก ลก ชิว หน้า ๓๐๕.)

หมอนทำจากไม้สาน และบุกระดาษหรือหนังสือตัวของชาวบ้านฮวยจุงโ齡เลขที่ ๔๒๕๕

หลักฐานเช่นนี้พบสืบเนื่องต่อมาในยุคหลังเป็นจำนวนมากด้วย ผู้เขียนยังจำได้ดีถึงภาพของ พระสงฆ์จากวัดทองธรรมชาติพร้อมเด็กวัดมักจะเดินเข้ามารับบิณฑบาตในซอยจูงโล้งอยู่บ่อยๆ ชาวบ้าน ฮวยจูงโล้งยังใส่บาตรพระอยู่เป็นประจำ ส่วนการไหว้เจ้าแบบจีนที่ต้องทำเป็นปกติอยู่แล้วก็มีตะกร้าใส่ของ ไหว้เจ้าประดับด้วยลายมงคล เช่น ลายหัวเมฆหรือบางครั้งเรียกलयหุอี้ที่มีความหมายว่าสมปรารถนา^๕

น้ำท่วมบริเวณฮวยจูงโล้ง ราวเดือนกันยายน-ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๑

^๕ พรพรรณ จันทโรนานนท์, ฮก ลก ชิว: โชค ลาก आयुยีน, (กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๗), หน้า ๓๐๕.

ตัวอย่างของศิลปะวัตถุลายไม้แกะสลักโปร่งประกอบบานประตูยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และงดงาม พบเก็บอยู่ในห้องชั้นล่างของบ้านเลขที่ ๔๒๔๗

๒.๒ แผนผัง รูปแบบ เทคนิค วัสดุการก่อสร้างอาคารฮวยจุงโปลัง และความสำคัญทางศิลปกรรม

๒.๒.๑ แผนผัง

กลุ่มอาคารฮวยจุงโปลังตั้งขนานไปกับบ้านหวังหลี่ที่อยู่ติดกันเป็นอาคาร ๒ ชั้น พื้นชั้นล่างของอาคารติดดินมีผังเป็นรูปตัวยู หันหน้าเข้าหาแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วยอาคารย่อยสามส่วน คือ อาคารที่ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ ๒ หลังอันมีผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า และอาคารด้านในที่มีผังรูปตัวยูอันมีขนาดใหญ่ที่สุด ซึ่งเป็นส่วนที่ตั้งศาลเจ้า และเป็นส่วนที่สูงที่สุด ตรงกลางเป็นลานโล่งขนาดใหญ่ปูด้วยหิน ซึ่งแต่เดิมคงปูเต็มพื้นที่ของลาน

ภาพถ่ายแสดงผังอาคารฮวยจุงโปลัง เป็นกลุ่มอาคารล้อมรอบพื้นที่ในผังสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่

(www.google.co.th/maps)

ทางเข้ากลุ่มอาคารช่วยจูงโล้ง